

Spis treści

Od autora (w tym podziękowania)	7
Wstęp (nieco formalności)	9
CZĘŚĆ I – FAKTY (PRZESZŁOŚĆ I WSPÓŁCZESNOŚĆ)	11
1. Kaszuby (różne delimitacje i ich synteza)	13
1.1. Wprowadzenie (Kaszuby?)	13
1.2. Zasięgi historyczne (dziedzictwo przeszłości)	14
1.3. Delimitacja etniczna (dziedzictwo przetrwania)	21
1.4. Regionalizacja fizycznogeograficzna (dziedzictwo przyrody)	31
1.5. Podział administracyjny (dziedzictwo państwowości)	36
1.6. Synteza (Kaszëbë)	37
2. Przyroda Kaszub (geneza, zróżnicowanie, przekształcenia)	48
2.1. Geneza (łądolód, woda, wiatr...)	48
2.2. Wybrzeże Kaszubsko-Słowińskie i Półwysep Helski (oraz Zatoka Pucka)	55
2.2.1. Istota funkcjonowania środowiska przyrodniczego w strefie przybrzeżnej morza	55
2.2.2. Wybrzeże Kaszubsko-Słowińskie	57
2.2.3. Półwysep Helski	61
2.2.4. Zatoka Pucka	65
2.3. Pobrzeże Kaszubskie (i fragment Pobrzeża Słupskiego)	66
2.3.1. Istota funkcjonowania środowiska przyrodniczego pobrzeży	66
2.3.2. Pobrzeże Kaszubskie	68
2.3.3. Pobrzeże Słupskie	71
2.4. Pojezierze Kaszubskie (i wschodnia część Pojezierza Bytowskiego)	72
2.4.1. Istota funkcjonowania środowiska przyrodniczego młodogłacjalnych moren	72
2.4.2. Pojezierze Kaszubskie	73
2.4.3. Pojezierze Bytowskie	78
2.5. Bory Tucholskie Centralne (i ich obrzeża)	78
2.6. Struktura ekologiczna (osnowa ekologiczna)	82
2.6.1. Trochę teorii (wybór)	82
2.6.2. Koncepcje korytarzy ekologicznych na Kaszubach (różne koncepcje)	83
2.7. Prognoza zmian przyrody w wyniku globalnych zmian klimatu (co dalej?)	85
2.7.1. Prognoza zmian globalnych wskutek ocieplenia się klimatu (to się dzieje naprawdę) ..	85
2.7.2. Prognoza zmian środowiska przyrodniczego Kaszub w wyniku globalnych zmian klimatu (ku przestrodze)	87
3. Dziedzictwo kultury materialnej w krajobrazie Kaszub (od epoki kamienia po antropocen)	89
3.1. Co przetrwało (od grotu po układy urbanistyczne)	89
3.2. Kaszuby Północne (dziedzictwo zamożności)	92
3.3. Kaszuby Środkowe (dziedzictwo zubożenia)	97
3.4. Kaszuby Południowe (dziedzictwo biedy)	100
4. Krajobraz Kaszub (jedność przyrodniczo-kulturowa)	102
4.1. Haft kaszubski w kontekście krajobrazowym (3 × niebieski, zielony, żółty...)	102
4.2. Typologia krajobrazu (trochę systematyki)	103
4.3. Z północy na południe – od morza po bory (widoki, powidoki, wspomnienia)	109
CZĘŚĆ II – PROBLEMY OCHRONY (ANALIZA I OCENA)	119
5. Ochrona przyrody (prawna, deklaratywna, realna)	121
5.1. System ochrony przyrody (jaki system, taka ochrona)	121
5.2. Parki narodowe (książę i kopciuszek)	123
5.2.1. Formuła prawna (tylko podstawy)	123
5.2.2. Słowiński Park Narodowy (książę)	124
5.2.3. Park Narodowy „Bory Tucholskie” (kopciuszek)	137
5.2.4. Parki narodowe a światowe rezerваты biosfery (jeszcze więcej prestiżu)	147
5.3. Rezerваты przyrody (od 1 do 847 ha)	148
5.4. Parki krajobrazowe (teoria i realia)	164
5.4.1. Uwarunkowania prawne (tylko ogólnie)	164

5.4.2. Nadmorski Park Krajobrazowy (częściowo morski, w agonii)	165
5.4.3. Park Krajobrazowy „Dolina Słupi” (nad pracowitą rzeką, na uboczu)	174
5.4.4. Trójmiejski Park Krajobrazowy (prawie śródmiejski, w izolacji)	183
5.4.5. Kaszubski Park Krajobrazowy („serce” Kaszub, w dewastacji)	195
5.4.6. Wdzydzki Park Krajobrazowy (wokół „krzyża” jezior, w sponiewieraniu)	208
5.4.7. Zaborski Park Krajobrazowy (na kaszubskich „kresach”, w zapomnieniu)	219
5.5. Obszary chronionego krajobrazu (byty statystyczne)	228
5.6. Obszary Natura 2000 (wyższość europejskiego nad polskim)	235
5.6.1. Istota (wybiórcza ochrona przyrody)	235
5.6.2. Obszary ptasie (czyli o wyższości ptaków nad innymi stworzeniami)	236
5.6.3. Obszary siedliskowe (czyli mające znaczenie dla Wspólnoty)	240
5.7. Pomniki przyrody (drzewa umierają stojąc, a głązy na cmentarzach)	255
5.8. Stanowiska dokumentacyjne, użytki ekologiczne i zespoły przyrodniczo-krajobrazowe (małe, ale ważne)	257
5.9. Ochrona gatunkowa roślin, grzybów i zwierząt (zróżnicowanie czyni stabilnym)	261
6. Ochrona krajobrazu (od natury do miasta)	277
6.1. Brak systemu ochrony (ochrona przy okazji)	277
6.2. Ochrona krajobrazu w ochronie przyrody (krajobraz na „zielono”)	279
6.2.1. Krajobrazy nadmorskie (i morskie)	279
6.2.2. Krajobrazy pobraża (nieco w głębi lądu)	279
6.2.3. Krajobrazy morenowo-pojezierne (wśród wzniesień i jezior)	280
6.2.4. Krajobrazy sandrowo-pojezierne (w borach i nad jeziorami)	281
6.3. Ochrona krajobrazu w ochronie dziedzictwa kulturowego (rodzynki w zakalcu)	281
6.3.1. Ochrona dziedzictwa kulturowego (synteza)	281
6.3.2. Krajobrazy miejskie (najmniej kaszubskie)	285
6.3.3. Krajobrazy ruralistyczne (postkaszubskie)	288
6.3.4. Krajobrazy założeni pałacowo- i dworsko-parkowych (w nowej rzeczywistości)	292
6.3.5. Krajobrazy sakralne (më trzimómë z Bògã)	297
6.3.6. Krajobrazy zabytków techniki (pracująca woda, wiatr i inne)	306
6.3.7. Krajobrazy militarne (od Krzyżaków do XX w.)	309
6.3.8. Krajobrazy archeologiczne (w zaniku)	310
CZĘŚĆ III – PRZYSZŁOŚĆ (UWARUNKOWANIA I PROPOZYCJE)	313
7. Trójochrona (przyroda–kultura–krajobraz)	315
7.1. Istota (teoria) i realia (przykłady)	315
7.2. Wizja (troska powszechna)	317
7.3. Uwarunkowania trójochrony (krajowe, regionalne i lokalne)	318
7.3.1. Wiedza (i efektywność jej zastosowania)	318
7.3.2. Prawo powszechne i miejscowe (w Warszawie wiedzą lepiej)	319
7.3.3. Administracja państwowa i samorządowa (opieszalność i zaniechanie)	320
7.3.4. Lokalne społeczności (małe ojczyzny)	321
7.3.5. Edukacja (ekologiczna, kulturowa, estetyczna)	322
7.3.6. Promocja i marketing (jakość, pomysły i chęci)	322
7.3.7. Użytkowane obiektów chronionych (w warunkach zrównoważonego rozwoju)	324
7.3.8. Finanse (czyli ponownie realia)	325
8. Koncepcja poprawy systemu ochrony (nieco propozycji)	326
8.1. Wprowadzenie (generalne kierunki)	326
8.2. Kaszubski Park Narodowy (zaprzepaszczone szansa)	328
8.3. Nowe rezerwy przyrody (planowane, zapomniane, zdeptane)	329
8.4. Planowane parki krajobrazowe (i powiększenia istniejących)	336
8.5. Zmodyfikowany system obszarów chronionego krajobrazu (jako sieć korytarzy ekologicznych)	338
8.6. Obszary Natura 2000 (więcej wiedzy i realizmu)	340
8.7. Parki kulturowe (parki krajobrazu kulturowo-przyrodniczego)	341
8.8. Krajobrazy priorytetowe (i miejsca magiczne)	342
Słownik wybranych terminów (według zakresów pojęciowych uwzględnionych w książce)	346
Literatura	347
Spis tabel, rysunków i fotografii	357